

MEKONG BASIN CIVILIZATION MUSEUM

พิพิธภัณฑ์สถานอารยธรรมลุ่มน้ำโขง

เพลิน [] פרמடன்

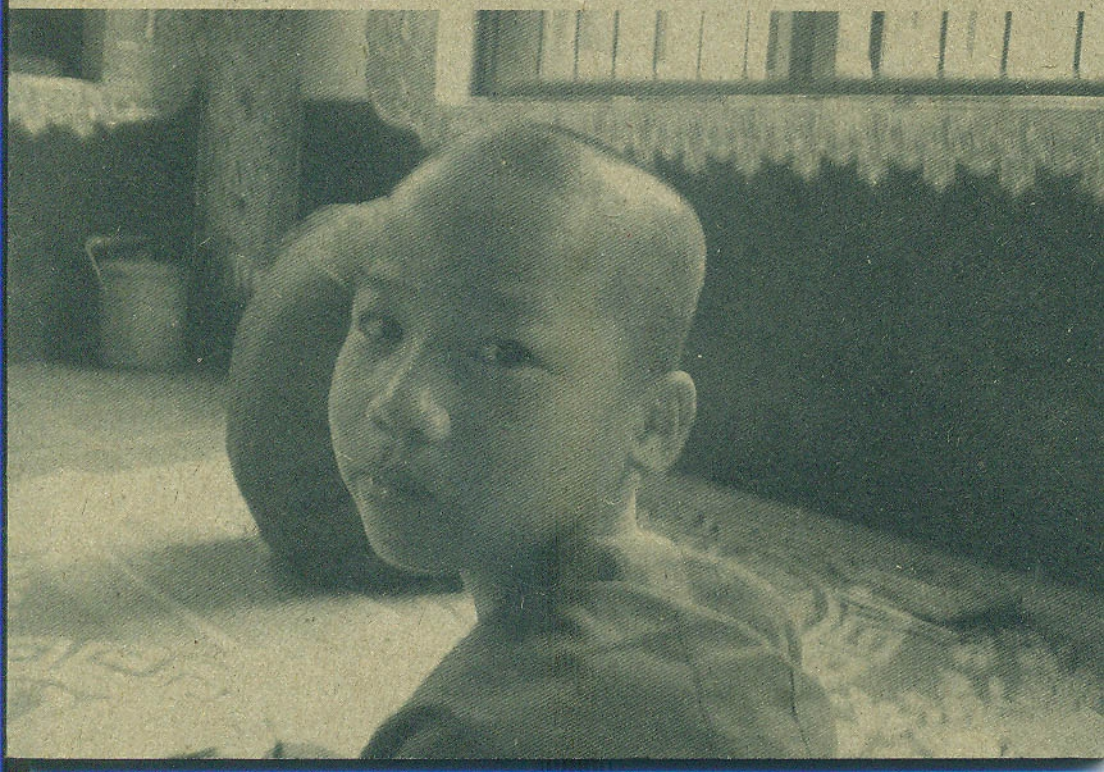
และ

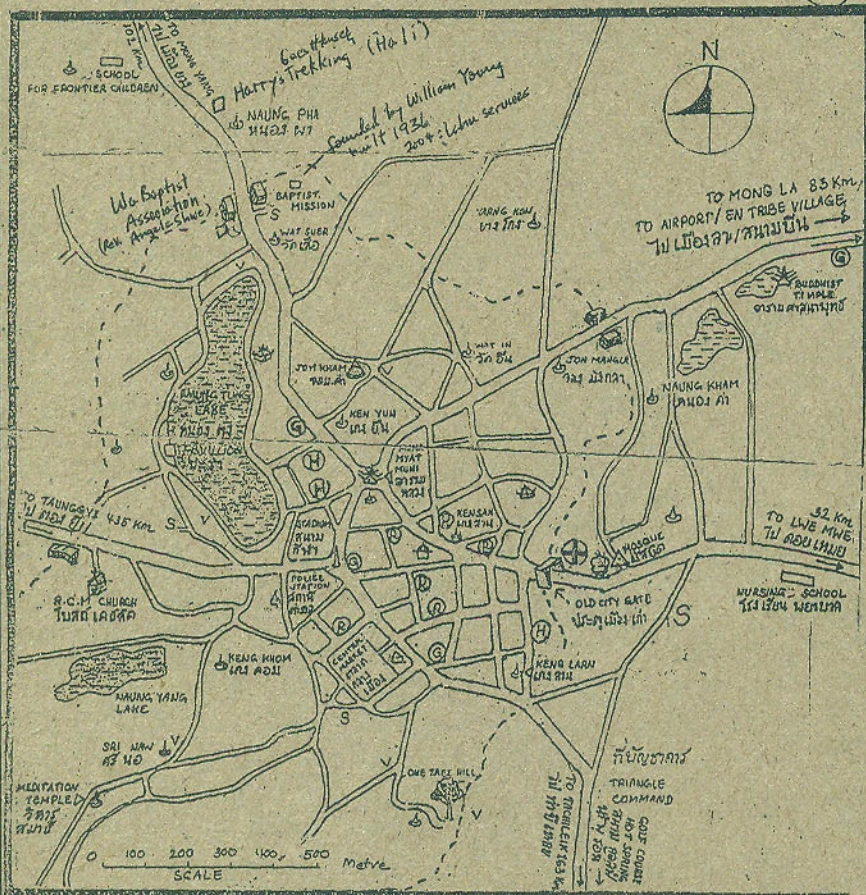
สันติวัฒนธรรม

Museum Academic 5

คู่มือภัณฑารักษ์ ภาพยนตร์เมืองเชียงตุง

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขง ร่วมกับ โครงการเยาวชนไทยในวันพรุ่งนี้
สำนักวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

INDEX / ดัชนี

(H) HOTEL / โรงแรม

(G) GUEST HOUSE / เกสต์เฮาส์

(R) RESTAURANT / ร้านอาหาร

(+) GENERAL HOSPITAL / โรงพยาบาล

(M) MONASTERY & PAGODA / วัด & เจดีย์

(S) STATE SCHOOL / โรงเรียน

(V) VIEW POINT / ที่ชมวิว

(I) INDEPENDENCE MONUMENT / อนุสาวรีย์แห่งเอกราช

(C) CITY HALL / ห้องประชุมเทศบาล

(T) TOMB OF SLOPHAK (KING) / ปำฮั่วของเจ้าฟ้าเชียงตุง

OLD CITY WALL / กำแพงเมืองเก่า

OLD CITY GATE / ประตูเมืองเก่า

CHINESE TEMPLE / วัดจีน

LAKE / ทะเลสาบ

เพลิน [] พรหมแดน กับเชียงตุง

โดย

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรม

ลุ่มน้ำโขง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

กุมภาพันธ์ 2552

ISBN 978-974-618-864-7

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

จำนวน 700 เล่ม

พิมพ์ที่ เชียงใหม่ นิวโลโก้

115 / 17-19 หมู่ 4 ต.ป่าแดด อ.เมือง จ.เชียงใหม่

โทร. 089-4343474

เชียงตุงกับความหลัง

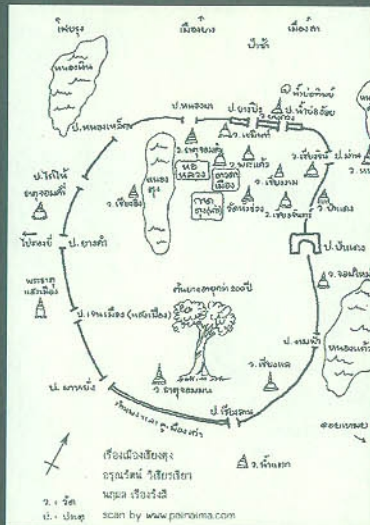
เมื่อพูดถึงเชียงตุงแต่ละคนในวงสนทนาจะมีความหลังฝังใจกับเชียงตุงแตกต่างกัน แต่ดูเหมือนว่าจะเชียงตุงจะกลายเป็นจุดหมายของผู้ที่ยังไม่เคยเยือน ถึงแม้ว่าไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตที่ต้องทำก่อนตายก็ตาม สำหรับประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์ล้านนา ได้ให้ความสำคัญกับเชียงตุงมาอย่างยาวนาน จนกลายเป็นสิ่งที่ต้องระลึกถึงด้วยความใกล้ชิดทั้งในแง่อำนาจระหว่างประเทศราช เส้นทางการค้า เส้นทางการศึกษา ดำเนินที่นำศึกษา และดินแดนที่น่าหลงใหล

ความห่างเหินเรื่องเชียงตุงของผู้คนในประเทศไทยนั้น มีมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็มาจุดประกายขึ้นเมื่อมีนโยบายของจีนที่มองลงมาทางใต้ ด้วยการสร้างถนนผ่านเชียงตุงเข้ามายังประเทศไทย แต่ปัจจุบันจีนได้ให้ความสำคัญกับเส้นทางอื่นแทน เชียงตุงก็หลุดรอดจากความสนใจหลักไป และความเปลี่ยนแปลงของเชียงตุงก็ลดระดับลงอย่างรวดเร็ว (อย่างน่าฉงนใจสำหรับบางคน)

เชียงตุงกับประวัติศาสตร์ไทย(สยาม)อย่างย่อ

ในประวัติศาสตร์การเดินทางไปเชียงตุงนั้นมีความลำบากมากมีเพียงพ่อค้าม้าต่างหรือ จีนฮ่อ ที่เดินทางเป็นประจำ และเชียงตุงก็เติบโตขึ้นจากการเป็นเมืองที่เป็นจุดรวมและกระจายสินค้าระหว่างจีนตอนใต้ในมณฑลยูนนาน ล้านนา และออกทะเลที่มะละมาะ เป็นเมืองที่มีความสัมพันธ์กับราชวงศ์มังรายมาจวบจนปัจจุบัน บางช่วงก็ตกเป็นเมืองขึ้นในฐานะประเทศราชของพม่า แต่เมื่ออาณาจักรล้านนาเข้ามาเป็นประเทศราชของสยามมีการกวาดต้อนผู้คนและเจ้าจากเชียงตุงเข้ามายังเมืองเชียงใหม่เพื่อสร้างเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองหลักของล้านนานั้น เหตุการณ์นี้เรียกว่าการเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง แต่ก็มีเจ้าเชียงตุงเห็นว่าการกลับไปยังเชียงตุงมีเหตุผลดีกว่าอยู่กับล้านนากันกลับไปเข้ากับพม่า(โดยที่ผู้คนและเครือญาติเจ้าบางส่วนไว้ที่เชียงใหม่) ต่อมาเชียงตุงก็ตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของอังกฤษในที่สุด เมื่อเข้าสู่ยุคอาณานิคมเชียงตุงถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐฉาน จวบจนปัจจุบัน

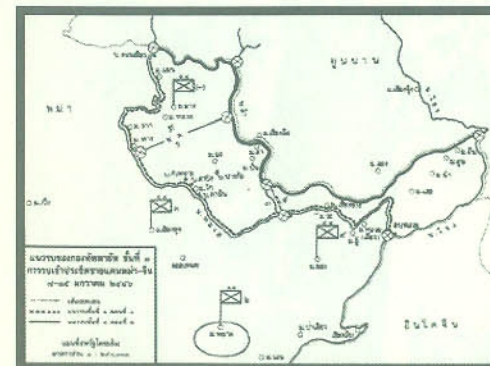

www.human.cmu.ac.th

คนเชียงตุงในล้านนา

คนที่มาจากเชียงตุง นั้นเรียกตัวเองและถูกเรียกว่า คนจีน ไตจีน เพราะมาจากเมืองจีนหรือเมืองจีน ที่มีแม่น้ำชื่อเดียวกันนี้ ที่ไหล “จีน” คือไหลไปทางเหนือ ผู้คนแต่เดิมที่เดินทางไปมาหาสู่แบบเครือญาติต้องหยุดลง เพราะจะมีการสร้างพรมแดนขึ้นโดยระบบอาณานิคม เพื่อสร้างความเข้าใจและควบคุมผู้คนของเจ้าอาณานิคม คนเชียงตุงยังคงตกค้างในเขตพรมแดนอีกฝั่งหนึ่ง และยังคงรับรู้ว่าเป็นผู้สืบเชื้อสายและวัฒนธรรม “จีน” ในบางครอบครัวแต่เป็นเพียงการรับรู้เท่านั้นว่ามีอยู่เป็นเพียงกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งเท่านั้นแต่ไม่สามารถที่จะเห็นถึงรูปแบบวัฒนธรรมหรือการจัดองค์กรทางสังคมได้

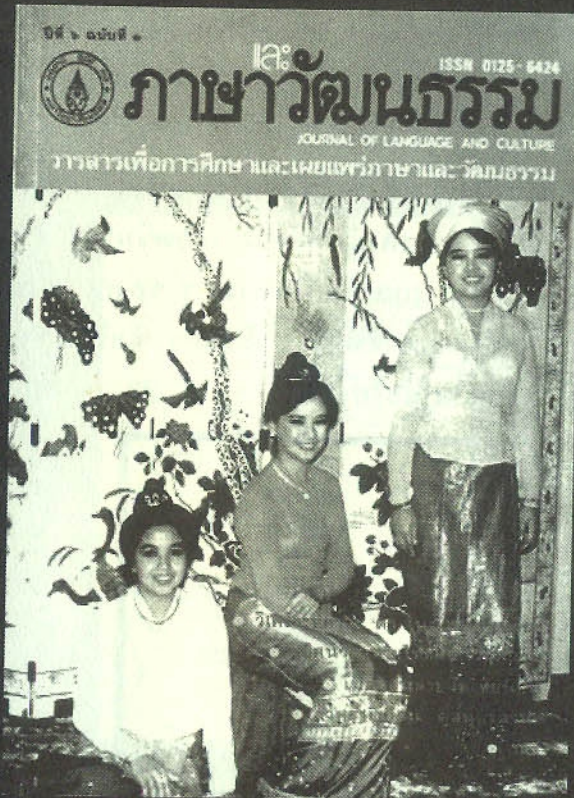
ดังนั้น กลุ่ม “จีน” จึงยังไม่สามารถสร้างสิ่งที่เรียกว่า **Ethnicity** ได้ ในประวัติการตั้งถิ่นฐานในล้านนา จวบจนปัจจุบันแม้กระทั่ง “เครื่องเงิน” ก็ถูก “คนเมือง” แย่งชิงเอาไปสำเนียงการพูดนั้นสูญหายไปสำหรับคนจีนที่เข้ามาอยู่ล้านนา ยุคเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง เหลือเพียงแต่คนจีนที่อพยพเข้ามาใหม่ช่วงสงครามเย็นเท่านั้นที่ยังคง “เสียงจีน” อยู่แต่ ก็ไม่สามารถสร้างองค์กรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ของคนจีนขึ้นมาต่อรองผลประโยชน์กับรัฐหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้เช่นกัน ซึ่งเรื่องนี้ยังคงเป็นคำถามหลักที่ต้องสร้างองค์ความรู้ต่อไป

data.schq.mi.th

พรมแดนอยู่ไหนได้

พรมแดนที่เรารู้จักกันดีนั้นคือพรมแดนรัฐชาติเป็นเทคโนโลยีที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมสิ่งที่ รัฐไม่รู้จัก และสิ่งที่ไม่เชื่องกับรัฐ ดังนั้นพรมแดนจึงเป็นเพียงสัญลักษณ์ หรือภาษาที่ถูกปฏิบัติการระหว่างเส้นที่สมมุติขึ้นระหว่างรัฐต่อรัฐ แต่ความจริงแล้ว พรมแดนไม่ได้อยู่ที่นั่นที่เส้นในแผนที่ขีดไว้ แต่ขยับไปมาและเปลี่ยนแปลงรูป และอำนาจไปมาอย่างมีชีวิตชีวา และมีบางสิ่งบางอย่างอย่างข้ามไปมาอย่างอิสระ สิ่งหนึ่งในนั้นคือ “วัฒนธรรม” ที่ให้ความหมายวัฒนธรรมธรรมในวงกว้างที่หมายรวมถึง “การเมืองในชีวิตประจำวัน” ด้วย

การเมืองในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องของความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันและไม่มีวันที่จะเท่าเทียมกันได้ไม่ว่าจะมีความพยายามอย่างไร การเคลื่อนที่และไม่เคลื่อนที่ของคน เงินตรา ความรู้ การสื่อสาร อุตสาหกรรมวัฒนธรรม และสิ่งของ เป็นการสร้างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพรมแดนอย่างอิสระ จนดูเหมือนว่า มนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ในพรมแดนเท่านั้น หรือพรมแดนนั้นชัดเจนว่าอยู่ที่ตัวมนุษย์ แต่พรมแดนที่ผูกติดกับมนุษย์นั้นก็ไม่ได้ตรงตรรกะแบบ “การลักเล็ก” ยังมีการต่อสู้ทำให้พรมแดนที่อยู่ในตัวนั้นพร่าลือและหายไปในที่สุดเช่นกัน ถึงแม้ว่าเริ่มต้นจะเป็นเพียงชั่วขณะที่ ผ่านสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และการท่องเที่ยวก็ตาม

พรมแดนและสันติวัฒนธรรม

รัฐไม่สามารถสร้างพรมแดนรัฐชาติที่ทากันความไม่เท่าเทียมระหว่างรัฐไว้ได้ ดังนั้นความไม่เท่าเทียมกันเล็ดลอดรัฐเข้ามาสู่ชีวิตประจำวันเกิดการเมืองของความไม่เท่าเทียม ตั้งแต่เรื่องตลกล้อเลียน ไปจนนำไปถึง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ได้ ดังนั้นความพยายามในเรื่องสันติอาจเป็นเพียงการนำเสนอความคิดที่ให้นุชนั้นหยุดนิ่งเพื่อสอบทานตนเองในการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างอยู่เสมอ

การแสดงภาพถ่ายเชิงตุงที่จัดขึ้นนี้ เป็นการเสนอให้มนุษย์เพลินกับพรมแดนที่รัฐสร้างขึ้น เล่นสนุกกับพรมแดน ในฐานะเครื่องเล่นชิ้นใหม่ เพราะการเล่นจะทำให้เกิดการลองผิดลองถูกและออกจากกรอบที่ถูกขีดไว้ อย่างง่ายดาย ทำให้มองเห็นหรือค้นพบแนวทางความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในการหยอกล้อกับพรมแดนก็ได้

ไม่ว่าเราจะต้องเดินทางไกล 1 โยชน์ หรือ 1,000 โยชน์
ก้าวแรกจะต้องเป็นก้าวแรกเสมอ
เพราะว่าก้าวที่สองจะไม่เกิดขึ้น หากไม่มีก้าวแรก
คานธี

Whether we have to cover one mile or a thousand,
the first step always remains the first,
for the second step cannot be taken
until the first has been taken.

Gandhi

ขอขอบคุณ

โครงการเยาวชนไทยในวันพรุ่งนี้

สำนักวิชาศิลปศาสตร์

รศ. ดร.จักรพันธุ์ วงษ์บุรณาวาทย์

ผู้ร่วมเดินทาง

รศ. ดร. จักรพันธุ์ วงษ์บุรณาวาทย์

ผศ. อูมาพร วงษ์บุรณาวาทย์

อ.เชิดชาติ หิรัญญู

อ.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง

อ.สุทธา รัตนศักดิ์

อ.ฉล่องรัฐ เจริญศรี

อ.ภัททิรา วิภาภิญโญ

อ.อรรธรณ วังสมบัติ

อ.พรรณวดี รัตนศักดิ์

อ.จิตรลดาวรรณ ศรีสุนทรไท

อ.สัจจิรา แซ่ลิ่ม

นางสาวนฤมล ขาวนวล

นางสาวปวีศา มะโนคำ

นางสาวสุธีรัตน์ สิงห์ถ่ม

นางสาวศิริกัญญา มิ่งเชื้อ

ISBN 978-974-618-864-7

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

จำนวน 700 เล่ม

พิมพ์ที่ เชียงใหม่ นิวไลต์

115 / 17-19 หมู่ 4 ต.ป่าแดด อ.เมือง จ.เชียงใหม่

โทร. 089-4343474